

Специјални извјештај

„Забрана физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини“

Специјални извјештај

ЗАБРАНА ФИЗИЧКОГ КАЖЊАВАЊА ДЈЕТЕТА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

*Дјечји живот је попут комада папира, на који свако оставља биљешку.
Кинеска пословица*

Бања Лука, октобар 2019. године

Издавач:

Институција омбудсмена за људска права Боне и Херцеговине

78 000 Бања Лука/Академика Јована Сурутке број 13

e-mail: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

у сарадњи са UNICEF-ом у Босни и Херцеговини

Аутори извјештаја

омбудсмени:

Нивес Јукић

Проф. др Љубинко Митровић

Др Јасминка Цумхур

Радна група:

Нивес Јукић, координаторка

Александра Марин Диклић, помоћница омбудсмена

Манда Мендеш, стручна савјетница

Наида Корајлић, стручна сарадница

Технички уредио:

Драган Перић, шеф Одјела за информационе технологије

САДРЖАЈ

I Увод	5
II Методологија истраживања	5
III Правни оквир	6
3.1. Међународни стандарди	6
3.2. Законодавство у Босни и Херцеговини.....	10
3.2.1. Устав Босне и Херцеговине.....	11
3.2.2. Устав Федерације БиХ.....	11
3.2.3. Устав Републике Српске.....	11
3.2.4. Породични закони	11
3.2.5. Кривично законодавство/кривични закони	12
3.2.6. Закони о заштити од насиља у породици.....	13
3.2.7. Емоционално / Психичко злостављање	15
IV Ситуациона анализа / Резултати истраживања	16
V Годишњи извјештај о активностима Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и појединачни предмети/случајеви у Институцији омбудсмена (Одјел за праћење остваривања права дјете)	24
VI Закључци Омбудсмена	28
VII Препоруке Омбудсмена	29

I Увод

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине независна је институција, успостављена у циљу промовисања добре управе и владавине права, заштите слобода физичких и правних особа, како је гарантовано Уставом Босне и Херцеговине и међународним споразумима, а који се налазе у додатку Устава. У складу са Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, поред поступања по појединачним жалбама и регистрованим предметима, институција омбудсмена Босне и Херцеговине предузима низ активности и мјера у циљу заштите и промоције људских права, од којих су, свакако, значајна истраживања о одређеним појавама, те програми едукације, израда специјалних извјештаја, учествовање на стручним скуповима на којим се расправља о људским правима уопште, давање мишљења и сугестија при изради закона, стратегија и слично. Надлежном тијелу омбудсмен може да предложи мјере чија би примјена побољшала ситуацију и да у специјалном извјештају да приједлоге за измјене и допуне закона и других прописа када то сматра потребним.

Омбудсмени сматрају да је право сваке особе да не буде физички кажњена, али је и право сваког дјетета да има иста права на поштивање његовог људског достојанства и физичког интегритета, те на једнаку заштиту пред законом. Један од предуслова за то је добра сарадња и координација свих надлежних тијела. На својој четвртој сједници 04.02.2019. године Омбудсмени су усвојили Закључак да се током 2019. године приступи изради Специјалног извјештаја о забрани физичког кажњавања дјетета у Босни и Херцеговини. Насиље над одраслим особама у свим ситуацијама и свим срединама је забрањено и кажњиво, док је насиље над дјететом забрањено и кажњиво само у образовним установама, установама социјалне бриге и у установама за извршење кривичних санкција.

Сврха овог извјештаја јесте да се укаже на смисао увођења забране физичког кажњавања дјетета; забрана сама по себи не треба да буде искључиво санкционисање, односно кажњавање насиља које почине родитељ, брат, сестра, старалац или усвојилац, већ и стварање што бољих услова за тзв. позитивно родитељство, односно родитељство без насилних метода у васпитању и одрастању дјетета. Омбудсмени Извјештајем желе да дају свој допринос у области заштите права дјетета, у складу са мандатом и надлежностима, да би тијела извршне и законодавне власти приступила озбиљном разматрању увођења експлицитне забране физичког кажњавања дјетета. Уважавајући међународне документе, Босна и Херцеговина има обавезу да предузме све што је неопходно да би се потпуно забранило физичко кажњавање дјетета у свим срединама, укључујући и породицу.

II Методологија истраживања

Израда Специјалног извјештаја истраживачког је карактера и представља анализу стања на терену. Презентираће се тренутно важеће законодавство у Босни и Херцеговине, али и релевантни међународни стандарди, те запажања и искуства Омбудсмена о овом питању. У сврху израде Извјештаја, од свих министарстава унутрашњих послова у Босни и

Херцеговини¹ затражили смо актом од 22.07.2019. године информације и статистичке податке о томе да ли је било пријављених случајева физичког кажњавања дјете које су починиле одрасле особе у посљедње двије године (од 01.07.2017. године до 01.07.2019. године), те уколико јесте, затражени су подаци о узрасту дјете, о томе ко је пријавио случајеве и које су мјере предузимане.

III Правни оквир

3.1. Међународни стандарди

Међународни документи којим се штите људска права полазе од основног принципа да сваки човјек има урођена, једнака, неотуђива и општа права, која произлазе из достојанства свих људских бића.

УН-ова Универзална декларација о људским правима² истиче да се сва људска бића рађају слободна и једнака у достојанству и правима.³

УН-ова Конвенција о правима дјетета⁴ има посебан значај у области права дјетета, а сва загарантована права једнако су важна. Прихватајући Конвенцију преузели смо обавезу да предузмемо све мјере у циљу стварања услова за остваривање свих права дјетета. Постоји обавеза усклађивања свих закона с Конвенцијом и потребама дјетета, те стварања услова за њихову примјену. Конвенција чланом 6. одређује да свако дијете има право да живи, расте и развија се; чланом 19. одређује се да дијете има право на заштиту од свих облика насиља ма ко да их чини; а чланом 37. Конвенција истиче да дијете има право на заштиту и нико нема право да мучи дијете, понижава га и окрутно кажњава.

Посебно се указује на значај члана 19. Конвенције о правима дјетета:

Државе потписнице предузеће све потребне законодавне, управне, социјалне и образовне мјере да заштите дијете од сваког облика физичког или психичког насиља, повреда или злоупотреба, занемаривања или запуштености, злостављања или искоришћавања, укључујући полно злостављање, док се о њему стара родитељ, законски старалац или нека друга одговорна особа којој је брига над дјететом повјерена.

---

¹ Министарство унутрашњих послова Босанско-подрињског кантона; Министарство унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона/жупаније; Министарство унутрашњих послова Кантона 10; Министарство унутрашњих послова Посавског кантона/Жупаније Посавске, Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево; Министарство унутрашњих послова Средњобосанског кантона/Жупаније Средишња Босна; Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона; Министарство унутрашњих послова Унско-санског кантона; Министарство унутрашњих послова Западнохерцеговачке жупаније; Министарство унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона; Министарство унутрашњих послова Републике Српске и Полиција Брчко Дистрикта БиХ.

² Усвојена и проглашена на Генералној скупштини Уједињених нација 10.12.1948. године

³ Члан 1. Опште декларације о људским правима

⁴ Босна и Херцеговина је нотификацијом о сукцесији преузела УН-ову Конвенцију о правима дјетета 23.11.1993. године (*Службени лист Републике Босне и Херцеговине* број: 25/1993). УН-ова Конвенција о правима дјетета дио је Анекса I и питање њене примјене у БиХ различито се тумачило све до ступања на снагу одлуке Уставног суда БиХ број: У-9/0925, према којој је Уставни суд надлежан да у апелационом поступку самостално испитује наводна кршења права из међународних споразума наведених у Анексу I Устава БиХ.

Према подацима из јула 2019. године које је изнијела Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children, међународна организација која се бави искључиво заговарањем увођења изричите забране физичког кажњавања дјече⁵, у 56 држава је експлицитно забрањено физичко кажњавање дјече у свим срединама. Надаље, Омбудсмени желе да укажу на значај **Општег коментара⁶ УН-овог Комитета за права дјетета број 8. из 2006. године под називом Право дјетета на заштиту од физичког кажњавања и других окрутних или понижавајућих облика кажњавања, који је јасније протумачио одредбу члана 19. Конвенције.** У Општем коментару број 8 појам физичког кажњавања дјече добио је своју ширу дефиницију, тако да се оно сада односи на „...казну гдје се користи физичка сила која има намјеру да проузрокује неки степен бола и nelaгоде, ма како низак био“. Комитет јасно указује да није прихватљиво тумачење „да је 'разумно' или 'благо' физичко кажњавање дјече у најбољем интересу дјетета зато што је несумњиво у супротности са дјететовим људским достојанством и правом на физички интегритет, те да право на изражавање вјере никако не може да буде оправдање за кршење права на заштиту од насиља“. УН-ов Комитет за права дјетета је 2005. и 2012. године изразио забринутост због физичког кажњавања дјече и препоручио Босни и Херцеговини да уведе експлицитну забрану физичког кажњавања дјече у свим срединама, а све ради заштите дјетета од сваког облика физичког или психичког насиља, као и физичког кажњавања. Међународно право захтијева од држава забрану мучења и друга сурова, нељудска или понижавајућа поступања или кажњавања у свим условима. УН-ов Комитет за права дјетета у својим закључним разматрањима изражава озбиљну забринутост због тога што је физичко кажњавање дјече код куће широко распрострањено и што је широко прихваћен одређен степен насиља у „дисциплиновању“ дјече, те је позвао Босну и Херцеговину да предузме све одговарајуће мјере да би се изричито забранило физичко кажњавање дјече у свим срединама, укључујући и породично окружење, на цијелој територији; да ојача и прошири подизање свијести и уведе образовне програме, укључујући кампање, у циљу промовисања позитивних и алтернативних облика дисциплине и поштивања дјечијих права, уз учествовање дјече, уједно подижући свијест о штетним посљедицама које узрокује физичко кажњавање.⁷

Друга међународна уговорна тијела Уједињених нација за људска права, укључујући Комитет за економска, социјална и културна права, Комитет за људска права и Комитет против мучења такође су осудили физичко кажњавање.

Општи коментар УН-овог Комитета за права дјетета број 13. из 2011. године под називом *Право дјетета на слободу од свих облика насиља* односи се, такође, на члан 19. УН-ове Конвенције о правима дјетета, „пошто су алармантни степен и интензитет насиља

⁵ Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children www.endcorporalpunishment.org

⁶ Општи коментар је службени документ Уједињених нација којим се интерпретира, представља, приближава садржај једнога права. Комитет за права дјетета при Уједињеним нацијама израђује и објављује генералне коментаре у вези с примјеном Конвенције о правима дјетета. Општи коментари просљеђују се државама које су ратификовале Конвенцију. Сврха Општих коментара јесте боље разумијевање појединих дијелова и аспеката Конвенције.

⁷ Преузето из Препорука Комитета за права дјетета при Уједињеним нацијама од 21.09.2005. године са 39. Засједања /CRC/C/15/ADD 260 – Закључна разматрања Босна и Херцеговина, као и Препорука Комитета за права дјетета при Уједињеним нацијама од 03.10.2012. године са 61. сједнице Комитета /CRC/C/OPAC/VIH/CO2-41 – закључна запажања Босна и Херцеговина.

којем су дјеца изложена”. Комитет посебно наглашава да се морају „значајно појачати и проширити мјере за заустављање насиља да би се успјешно стало на пут овим појавама, које угрожавају развој дјеце и потенцијално ненасилно рјешавање сукоба у друштву”. Овај Општи коментар у поглављу IV – Правна анализа члана 19, посебно наглашава:

Насиље међу дјецом: Овдје се обухватају физичко, психичко и сексуално насиље, често у облику злостављања које наносе дјеца (често групе дјеце) другој дјеци, чиме се повређује дјечији физички и психички интегритет и добробит не само непосредно него често и с јаким средњорочним или дугорочним утицајем на његов или њен развој, образовање и друштвену интеграцију. Исто тако, насиље које врше омладинске банде имају озбиљне негативне посљедице на дјецу, било да су она жртве или починиоци. И ако су дјеца починиоци, улога одраслих одговорних за ову дјецу од кључног је значаја у свим покушајима да се на одговарајући начин реагује и спријечи такво насиље, такође водећи рачуна да те мјере не погоршају насиље заузимањем кривичног става и коришћењем насиља против насиља.

Студија генералног секретара УН-а о насиљу над дјецом (студија УН-а)⁸ захтијева опште укидање физичког кажњавања дјеце до 2009. године. „Никакво насиље над дјецом не може да се оправда; свако насиље над дјецом може да се спријечи“ – то је кључна порука извјештаја о студији достављеној Генералној скупштини УН-а у октобру 2006. године.⁹

У свим регијама, супротно обавезама поштивања људских права и развојних потреба дјеце, насиље над дјецом сматра се друштвено прихватљивим, а често иза њега стоје и правни систем и држава. Студија би требало да представља прекретницу – окончање оправдавања насиља одраслих над дјецом, без обзира на то прихвата ли се оно као 'традиција' или се спроводи прикривено, као 'дисциплиновање' дјеце. Не може да постоји никакав компромис у супротстављању насиљу над дјецом. Јединственост дјеце – њихов потенцијал, њихова зависност од одраслих – налаже да им се пружа више, а не мање заштите од насиља.

Извјештај препоручује забрану свих облика насиља над дјецом, у породици и свим другим околностима, укључујући свако физичко кажњавање и све окрутне, нечовјечне или понижавајуће облике кажњавања. Студија УН-а разматра насиље над дјецом у различитим условима у којима се појављује, почевши од дома и породице.

Савјет Европе имало је кључну улогу у процесу израде студије УН-а и одлучно је у намјери њеног даљњег спровођења у Европи. Циљ иницијативе Савјета Европе против физичког кажњавања јесте да се оствари забрана сваког физичког кажњавања и да се промовише позитивно родитељство и културу ненасиља ради осигуравања дјетињства без насиља за сву дјецу. Као што је водило системску кампању за ослобађање Европе од смртне казне, Савјет Европе сада слиједи своју визију континента без физичког

⁸ <https://undocs.org/A/61/299>

⁹ Независни стручњак Paulo Serhio Pinheiro, којег је Кофи Анан 2003. године овластио да припреми студију УН-а, у уводу напомиње да насиље над дјецом постоји у свакој земљи свијета без обзира на културу, сталеж, образовање, приходе и етничко поријекло.

кажњавања. Тући људе је погрешно – а дјеца су такође људи. Дјеца имају, као и одрасли, једнака права на поштивање њиховог људског достојанства и физичког интегритета, те на једнаку заштиту пред законом. Четрдесет и седам земаља чланица Савјета Европе има директну обавезу у погледу људских права, у складу са међународним и регионалним инструментима за људска права, да реформиш своје законе и предузме васпитне и друге мјере ради забране и укидања сваког физичког кажњавања дјеце, укључујући и оно у породици. Ово није 2006. године постало само регионални већ и глобални циљ. У извјештају поднесеном Генералној скупштини Уједињених нација, у складу са Студијом генералног секретара Уједињених нација о насиљу над дјецом, 2009. година одређена је као циљна година за постизање укидања физичког кажњавања дјеце на свјетском нивоу. Европа је већ прилично одмакла у том погледу: до октобра 2007. године више од трећине земаља чланица увело је забрану, а најмање још осам њих обавезало се на спровођење цјелокупне реформе. Посебан положај дјеце, њихово почетно стање зависности и развитка, њихов јединствени потенцијал те њихова рањивост – све то захтијева више, а не мање правне и друге заштите од свих облика насиља.¹⁰

УН-ова Конвенција о правима дјетета и у члану 37. прописује да ни једно дијете не смије да буде подвргнуто мучењу или другом окрутном, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању. Слична је забрана такође прописана **Европском конвенцијом о спречавању мучења и нељудског или понижавајућег поступања или кажњавања**¹¹ и **Међународним пактом о грађанским и политичким правима**.¹²

Дијете, као што је дефинисано у члану 1 Конвенције о правима дјетета, значи „свако људско биће млађе од 18 година, осим ако се, у складу са законом који се примјењује на дијете, пунољетност не стиче раније“.

Став Комитета за права дјетета при Уједињеним нацијама јасан је: од држава чланица се захтијева експлицитна забрана физичког кажњавања дјеце у свим условима и срединама. Поред тога, Омбудсмени наглашавају да су се током 2015. године свјетски лидери обавезали да ће до 2030. године окончати све облике насиља над дјецом, у оквиру Циљева одрживога развоја¹³, те да је ријеч о једном глобалном циљу и задатку.

Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода у члану 3. прописује забрану мучења: „нико неће бити подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступку или кажњавању“.

¹⁰ Из публикације *Укидање физичког кажњавања дјеце – питања и одговори*. „Изградња Европе за дјецу и с дјецом“ из 2008. године www.coe.int/children

¹¹ Конвенција Савјета Европе: „Државе морају да учине напоре да се спријече мучење и покушај мучења, и ова дјела морају да буду попраћена 'одговарајућим казнама'“ Осим тога, државе морају да осигурају да жртве мучења имају право да се жал и да добију накнаду, која укључује и право на праведну и адекватну накнаду.

¹² Члан 7.: “Нико не смије бити подвргнут мучењу или окрутном, нечовјечном или понижавајућем поступку или казни. Посебно је забрањено да се особа подвргне медицинском или научном експерименту без њеног слободног пристанка.”

¹³ Глобални циљ (на нивоу Уједињених нација), све информације доступне на веб страници <https://violenceagainstchildren.un.org> (Специјални представник Генералног секретаријата УН-а који се бави насиљем међу дјецом: публикације: *Toward a world free from violence /Global survey on violence against children/*, *Violence prevention must start in early childhood*, *Celebrating childhood: A journey to end violence against children...* (Sustainable Development Goals to End Violence)

Европска социјална повеља у члану 17. прописује право дјеце и младих на социјалну, правну и економску заштиту:

С циљем обезбјеђења дјелотворног коришћења права дјеце и младих да одрасту у окружењу које подстиче пуни развој њихове личности и њихових физичких и менталних капацитета, земље потписнице преузимају обавезу да, било директно или у сарадњи с јавним и приватним организацијама, предузму све одговарајуће и потребне мјере креиране у циљу:

б) заштите дјеце и младих од занемаривања, насиља и експлоатације.

Босна и Херцеговина ратификовала је ревидирану Европску социјалну повељу¹⁴ 2008. године, прихватајући чланове који се директно тичу дјетета, права породице на социјалну бригу, правну и економску заштиту, права на социјалну сигурност, на социјалну и медицинску помоћ, права на коришћење услуга служби социјалне бриге и права дјеце и младих на социјалну, правну и економску заштиту. Ове су одредбе прописане да би се обезбиједило одрастање дјетета у средини повољној за пун процват његове личности и развој његових менталних и личних способности.

3.2. Законодавство у Босни и Херцеговини

Устав Босне и Херцеговине својим одредбама прописује да ће Босна и Херцеговина и оба ентитета обезбиједити највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода, а права и слободе предвиђене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима директно се примјењују у Босни и Херцеговини и имају приоритет над свим осталим законима. На основу Анекса I Устава Босне и Херцеговине, законодавни оквир представља и Конвенција о правима дјетета. Босна и Херцеговина спада у ред земаља које су преузеле обавезу заштите људских права и слобода нормираних Конвенцијом о правима дјетета.

Босна и Херцеговина је потписница свих међународних и регионалних инструмената о људским правима, укључујући и оне који се односе посебно на права дјетета и забрану насиља над дјететом. Због уставног уређења Босне и Херцеговине, питање насиља над дјететом дефинисано је различитим законима и на различитим нивоима власти. Уопштено говорећи, релевантне законе у цијелој земљи укључују: кривични закони ентитета и Кривични закон Брчко Дистрикта БиХ, породични закони и закони о заштити од насиља у породици, док је координација, између осталог, у области здравства, социјалне бриге и образовања у надлежности Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине,¹⁵ а праћење и спровођење међународних конвенција и других докумената из области људских права и основних слобода, те промовисање и заштита личних и колективних људских права и слобода у надлежности су Министарства људских права и избјеглица Босне и Херцеговине.¹⁶

¹⁴ Отворена за потписивање дана 18.10.1961., а ступила на снагу 1965. године, ревидирана у октобру 2008. године.

¹⁵ Члан 15. Закона о министарствима и другим тијелима управе Босне и Херцеговине

¹⁶ *Ibidem*, члан 12.

3.2.1. Устав Босне и Херцеговине¹⁷

Члан II ст. 1.

Босна и Херцеговина и оба ентитета ће обезбиједити највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода.

3.2.2. Устав Федерације БиХ

Члан II ст. 1

Федерација ће обезбиједити примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода утврђених у актима наведеним у Анексу. Посебно:

(1) Све особе на територији Федерације уживају права на:

Живот (...)

ј) заштиту породице и дјеце (...)

3.2.3. Устав Републике Српске¹⁸

Члан II ст. 10.

Грађани Републике су равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки су пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство.

3.2.4. Породични закони

Насиље над дјецом предмет је регулисања породичних закона, а то су Породични закон Федерације Босне и Херцеговине,¹⁹ Породични закон Републике Српске²⁰ и Породични закон Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.²¹

Члан 127 Породичног закона Федерације Босне и Херцеговине прописује да „*дијете у породици има право на заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања*“. Чланом 134. ст. 2, прописује се да су родитељи дужни да заштите дијете од насиља, али и да имају обавезу да „*контролишу понашање дјетета у складу са узрастом и степеном зрелости*“ (чл. 134 (3)), што значи да овај закон **не забрањује физичко кажњавање изричито**. Члан 4. ст. 1. истог закона „*забрањује насилно понашање брачног друга или било којег другог члана породице*“.

Члан 97 Породичног закона Републике Српске прописује:

Родитељи и остали чланови породице не смију дијете подвргавати понижењу, емоционалном или физичком кажњавању нити злостављању.

¹⁷ Анекс IV Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини

¹⁸ Службени гласник Републике Српске бр. 21/1992, прочишћени текст, 28/1994, 8/1996, 13/1996, 15/1996, 16/1996, 21/1996, 21/2002, 26/2002, 30/2002, 31/2002, 69/2002, 31/2003, 98/2003, 115/2005, 117/2005 и 48/2011

¹⁹ Службене новине Федерације Босне и Херцеговине бр. 35/2005, 41/2005, 31/2014 и 32/2019

²⁰ Службени гласник Републике Српске бр. 54/2002, 41/2008 и 63/2014

²¹ Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине број: 23/2007

Члан 3 Породичног закона Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине:

У породици није допуштено насилничко понашање супружника или било којих других чланова породице. Насилничко понашање значи свако понашање које има особине кривичног дјела насиља у породици као што је наведено у Кривичном закону Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Поред тога, члан 110 Породичног закона Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине прописује да „*дијете у породици има право на заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања*“.

3.2.5. Кривично законодавство/кривични закони

Кривични законик Републике Српске²² прописује сљедећа кривична дјела која су у вези с физичким кажњавањем дјетета, и то:

- у глави о кривичним дјелима против живота и тијела кривична дјела под називом *Физичка повреда, Тешка физичка повреда, Напуштање немоћног лица, Убиство дјетета при порођају*;
- у глави о кривичним дјелима против слобода и права грађана кривична дјела под називом *Трговина дјецом, Удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом*;
- у глави о кривичним дјелима против полног интегритета кривична дјела под називом *Кривична дјела сексуалног злостављања и искоришћавања дјетета*;
- у глави о кривичним дјелима сексуалног злостављања и искоришћавања дјетета кривична дјела под називом *Обљуба над дјететом млађим од петнаест година, Искоришћавање дјеце за порнографске представе*; и
- у глави о кривичним дјелима против брака и породице кривична дјела под називом *Насиље у породици или породичној заједници, Запуштање и злостављање дјетета, Напуштање дјетета*.

Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине²³ прописује сљедећа кривична дјела која имају везе с физичким кажњавањем дјетета:

- у глави о кривичним дјелима против живота и тијела кривична дјела под називима *Чедоморство, Тешка физичка озљеда, Лака физичка озљеда*;
- у глави о кривичним дјелима против полне слободe и морала кривична дјела под називима *Силовање, Полни однос с дјететом, Трговина људима*; и
- у глави о кривичним дјелима против брака, породице и младих кривична дјела под називима *Запуштање или злостављање дјетета или малољетника, Повреда породичних обавеза, Насиље у породици*.

²² Кривични законик Републике Српске, *Службени гласник Републике Српске* бр. 64/2017 и 66/2018 – Одлука УС.

²³ *Службене новине Федерације Босне и Херцеговине* бр. 36/2003, 37/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016 и 75/2017

Кривични закон Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине²⁴ прописује следећа кривична дјела која имају везе са физичким кажњавањем дјетета:

- у глави о кривичним дјелима против живота и тијела кривична дјела под називима *Физичка повреда, Лака физичка повреда*;
- у глави о кривичним дјелима против полне слободе и морала кривична дјела под називима *Силовање, Полни однос с дјететом, Трговина људима*; и
- у глави о кривичним дјелима против брака, породице и младих кривична дјела под називом *Насиље у породици*.

3.2.6. Закони о заштити од насиља у породици

Закон о заштити од насиљу у породици Федерацији Босне и Херцеговине,²⁵ који је донесен 2013. године, не садржи одредбу за прекршај. Наведена је одредба била садржана у члану 1. Закона о заштити од насиља у породици (Службене новине Федерације БиХ бр. 22/05), којим је било прописано следеће:

Овим Законом уређује се: заштита од насиља у породици, појам насиља у породици, особе које се сматрају члановима породице у смислу овог Закона, начин заштите чланова породице, те врста и сврха прекршајних санкција за починиоце насилних радњи.

У члану 7. став 3. било је наведено:

Особе из ст. 1. и 2. овог члана су овлаштени подносиоци захтјева за покретање прекршајног поступка.

Међутим, у закону Републике Српске²⁶ чланом 6. став 1. прописано је следеће:

(1) Насиље у породици, у смислу овог закона, постоји уколико постоји основ сумње да је члан породице или породичне заједнице извршио радње физичког, сексуалног, психичког и/или економског насиља, као и пријетње које изазивају страх од физичке, сексуалне, психичке и/или економске штете код другог члана породице или породичне заједнице.

Прецизно је наведено у ставу 2 истог члана које радње представљају радње насиља у породици:

а) примјена силе на физички или психички интегритет члана породице или породичне заједнице(...)

У члану 5 став 1. Закона Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине²⁷ наводи се да „радња насиља која не садржи обиљежја кривичног дјела представља прекршај уколико је то: а)

²⁴ Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине бр. 10/2003, 45/2004, 06/2005, 21/2010, 52/2011, 26/2016, 13/2017 и 50/2018

²⁵ Службене новине Федерације Босне и Херцеговине бр. 20/2013

²⁶ Службени гласник Републике Српске бр. 102/2012, 108/2013, 82/2015 и 84/2019

²⁷ Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине бр. 7/2018

пријетња наношењем физичке повреде члану породице или њему блиској особи“, што остаје могући судски изазов и потенцијално доводи у питање правну сигурност жртава.²⁸

Закон о насиљу у породици Федерације Босне и Херцеговине из 2013. године у контексту шире дефиниције насиља у породици ставља посебан нагласак на заштиту дјецe у члану 7. став 10, који гласи *Употреба физичког и психичког насиља над дјецом и занемаривања у васпитању*. Осим тога, члан 7. Закона дефинише насиље у породици као *„било који чин који наноси физичку, психичку, сексуалну или економску штету, као и пријетњу што се тиче свега претходно наведеног“*. Поред тога, члан 2. прописује: *„Жртва насиља у смислу овог закона је сваки члан породице који је изложен радњама насиља у породици“*, те даље наводи: *„Дијете у смислу овог закона је сваки члан породице који није навршио 18 година живота“*. Дакле, члан 2. Закона дефинише као дјецу све чланове обитељи/породице који имају испод 18 година старости.

Закон о заштити од насиља у породици Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, иако је донесен 2018. године, нема дефинисано насиље у породици, већ су у члану 5 наведене радње насиља, *„пријетња наношењем физичке повреде члану породице или њему блиској особи“*. Члан 2. Закона²⁹ садржи дефиницију да је *„'породица' животна заједница родитеља и дјецe и других сродника“*, те се истим чланом дефинише да је *„дијете' малољетна особа која није навршила 18 година живота“*.

За разлику од Закона о заштити од насиља у породици Федерације Босне и Херцеговине, те Закона о заштити од насиља у породици Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, Закон о заштити од насиља у породици Републике Српске много детаљније дефинише насиље и форме (радње насиља) у којима се оно јавља. У члану 6. Закона наводе се различити облици психичког, физичког, сексуалног и економског насиља, а *„под радњом насиља у породици сматрају се и пријетње радњама“*.

Насиље у породици³⁰ је сваки акт који наноси физичко, психичко и сексуално повређивање, патњу, економску штету, као и пријетње таквим дјелима, недостатак бриге и пажње који може озбиљно угрозити чланове породице и особе које су у непосредном друштвеном односу, без обзира на то да ли међу њима има или је било живота у заједници, да уживају у својим правима и слободама по принципу равноправности полова у свим областима јавног и личног живота.

С обзиром на све наведено, можемо констатовати да физичко кажњавање у породици није изричито забрањено у породичним законима Федерације Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине. Осим тога, физичко кажњавање дјетета у породици није инкриминисано ни у једном од три кривична закона.

²⁸ Конвенција Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и породичног насиља (Истанбулска конвенција)

²⁹ Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине бр. 7/2018

³⁰ Члан 5. Закона о заштити од насиља у породици Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине бр. 7/2018, члан 6. Закона о заштити од насиљу у породици у Републици Српској, Службени гласник Републике Српске бр. 102/2012, 108/2013 и 82/2015, као и члан 7. Закона о заштити од насиља у породици Федерације Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине бр. 20/2013

Савјет министара Босне и Херцеговине усвојило је Акциони план за дјецу Босне и Херцеговине од 2015. до 2018. године, који садржи конкретне мјере у вези с инкриминацијом физичког кажњавања кроз измјене и допуне кривичних закона:

Мјера 4: Усклађивање кривичног законодавства с препорукама Комитета за права дјетета: Поднијети иницијативу за измјене и допуне постојећих кривичних закона да би се изричито забранило физичко кажњавање у свим окружењима, укључујући и породични контекст, на цијелој својој територији.

Међутим, до данас ова мјера није спроведена ни у Федерацији БиХ нити у Брчко Дистрикту.

3.2.7. Емоционално / Психичко злостављање

У складу са чланом 7. Закона о заштити од насиљу у породици у Федерацији Босне и Херцеговине³¹, члану 6. Закона о заштити од насиљу у породици у Републици Српској³² и члану 5. Закона о заштити од насиљу у породици у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине,³³ емоционално/психичко злостављање и занемаривање представља

изазивање осјећаја страха или личне угрожености или повреда достојанства помоћу ујене или усмене пријетње или друге врсте присиле; озбиљни вербални напади, грдња, коришћење увредљивих имена и других облика злостављања другог члана породице; шпијунирање и сви други облици злостављања другог члана породице; оштећење или уништавање заједничке имовине или имовине у посједу или покушај да се то учини; преусмјеравање дужне пажње и контроле или непружање помоћи и заштите иако постоји обавеза која је у складу са законима и обичајима који би као своју посљедицу имали осјећај физичке, менталне или економске и социјалне угрожености; и изолирање и ограничење слободе кретања и комуникације са трећим особама.

Кривични закони³⁴ дефинишу насиље у породици као кривично дјело, а ментално здравље члана породице третира се једнако као физичко здравље у сва три кривична закона.

Осим тога, психичко злостављање дефинисано је у породичним законима Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта и има исти правни положај као физичко злостављање.

³¹ Службене новине Федерације Босне и Херцеговине бр. 20/2013

³² Службени гласник Републике Српске бр. 102/2012, 108/2013 и 82/2015

³³ Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине бр. 7/2018

³⁴ Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине, Службене новине Федерације Босне и Херцеговине бр. 36/2003, 37/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016 и 75/2017

Кривични закон Републике Српске, Службени гласник Републике Српске бр. 64/2017

Кривични закон Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, Службени гласник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине бр. 10/2003, 45/2004, 06/2005, 21/2010, 52/2011, 26/2016, 13/2017 и 50/2018

IV Ситуациона анализа / Резултати истраживања

У поступку истраживања за потребе овог извјештаја упућен је акт Ж-БР-01-154/19 дана 22.07.2019. године жупанијским/кантоналним министарствима унутрашњих послова,³⁵ Министарству унутрашњих послова Републике Српске и Полицији Брчко Дистрикта БиХ, којим је од њих тражено да доставе информације о томе да ли је било пријављених случајева физичког кажњавања дјете које су починиле одрасле особе у посљедње двије године (од 01.07.2017. године до 01.07.2019. године), а уколико јесте, податке о узрасту дјете, ко је пријавио случајеве и шта је предузето у конкретним случајевима.

Институција Омбудсмена запримила је одговоре од 4 (четири) министарства: Министарства унутрашњих послова Жупаније средишња Босна/Средњобосански кантон, Босанско-подрињског кантона, Посавске жупаније/Посавског кантона и Жупаније Западнохерцеговачке/Западнохерцеговачког кантона. Запримљени су одговори у којима се наводи да у наведеном временском периоду није било пријављених случајева физичког кажњавања дјете које су починиле одрасли.³⁶

Међутим, у осам запримљених одговора од министарстава унутрашњих послова и Полиције Брчко Дистрикта БиХ достављени су подаци о пријављеним случајевима физичког кажњавања дјете које су починиле одрасле особе у времену од 01.01.2017. године до 01.01.2019. године.

• У одговору³⁷ Министарства унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона наводи се: „Министарство унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона у периоду од 01.07.2017. године до 01.07.2019. године имало је запримљену једну пријаву физичког кажњавања дјетета, и то дана 30.10.2018. године у полицијску станицу Јабланица пријавила је Х. Ђ., рођена 13.04.2001. године у Јабланици свога оца А. Ђ. за насиље-физичко кажњавање. Против А.Ђ. је полицијска станица Јабланица поднијела извјештај надлежном тужилаштву, да би дана 17.04.2019. године, Х. Ђ. у просторијама полицијске станице Јабланица дала изјаву којом одустаје од своје пријаве против оца, а недуго након тога особа А. Ђ. је усљед болести преминуо, па је и по том основу даљи поступак обустављен.“

³⁵ Министарству унутрашњих послова Средњобосанског кантона/Жупаније Средишња Босна, Министарству унутрашњих послова Босанско-подрињског кантона, Министарству унутрашњих послова Жупаније Посавске, Министарству унутрашњих послова Жупаније Западнохерцеговачке, Министарству унутрашњих послова Херцеговачко-неретванске жупаније, Министарству унутрашњих послова Кантона 10, Министарству унутрашњих послова Унско-санског кантона, Министарству унутрашњих послова Кантона Сарајево, Министарству унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона и Министарству унутрашњих послова Тузланског кантона

³⁶ 1 - Акт Министарства унутрашњих послова Средњобосанског кантона/Жупаније Средишња Босна, број: 02/3-1-04-2-598/19 ЕЛ од 31.07.2019. године

2 - Акт Министарства унутрашњих послова Босанско-подрињског кантона број: 07-01-04-3183/19-1 од 02.08.2019. године

3 - Акт Министарства унутрашњих послова Посавске жупаније, Управа полиције, број: 02-2-04-267/19 од 02.08.2019. године

4 - Акт Министарства унутрашњих послова Западнохерцеговачке жупаније, Управа полиције, Сектор криминалистичке полиције, број: 02-2-3/1-1995/19-6 СЗ од 06.08.2019. године

³⁷ Акт Министарства унутрашњих послова Херцеговачко-неретванске жупаније Мостар, број: 02-01-04-03-723/19 од 08.08.2019. године

• У одговору Полиције Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине³⁸ наводи се: „Обавјештавамо вас да је Полиција Брчко Дистрикта БиХ у временском периоду од 01.07.2017. године до 01.07.2019. године евидентирала двије пријаве физичког кажњавања дјеце од стране одрасле особе. У оба случаја пријаву физичког кажњавања дјеце од стране одрасле особе поднијеле су мајке малољетне дјеце узраста од: 17,14, 12 и пет година. Након спроведене истраге Полиција Брчко Дистрикта БиХ је Тужилаштву Брчко Дистрикта БиХ поднијела два извјештаја против два лица због основа сумње да су починили кривична дјела "Насиље у породици" из члана 218. КЗ Брчко Дистрикта БиХ.“

• У одговору Министарства унутрашњих послова Херцегбосанске жупаније/Кантона 10³⁹ наводи се: „У вези вашег акта под бројем датумом везе, обавјештавамо вас да су у периоду од 1.7.2017. - 1.7.2019. године на подручју одговорности овог Министарства пријављена четири случаја физичког злостављања дјеце од стране одраслих особа. Запримљене пријаве су из 2018. године.

1. Злостављање од стране мајке према трогодишњој кћерки пријављено од оца дјевојчице, послано извјештај на КТ о почињеном кривичном дјелу „Насиље у породици" по ч1. 222 КЗ ФБиХ;

2. Насиље оца према кћерима које имају 13 и 15 година Насиље пријавила жртва;

3. Насиље оца према кћерки у доби од 15 година које је пријавила невјенчана супруга. За оба случаја на КТ послано извјештај о почињеном КД „Насиље у породици" из ч1. 222 КЗ ФБиХ;

4. Евидентиран је и догађај гдје је сусјед напао дјечака у доби од 14 година за који је на КТ послат извјештај о почињеном КД „Насилничко понашање" из ч1.362 КЗ ФБиХ. Догађај је полицији пријавила родбина дјечака.“

• У одговору Министарства унутрашњих послова Унско-санског кантона⁴⁰ наводи се:

„У вези вашег акта број и датум везе обавјештавамо вас да смо поступили по истом и извршили тражене провјере у својим службеним евиденцијама, те вам достављамо сљедеће податке:

- У периоду од 01.07.2017. до 01.07.2019. године евидентирано је 12 случајева физичког злостављања дјеце од стране одраслих особа.

- Ради се о узрасту дјеце од двије до седамнаест година.

- Као пријавитељи се појављују: ЈУ центри за социјални рад, чланови породице, наставно особље, менаџмент школе.

- Предузете мјере и радње: у 11 случајева су поднесени извјештаји о почињеном кривичном дјелу Кантоналном тужилаштву УСК Бихаћ, док је у једном случају изречена мјера упозорења од стране РПЗ полицајца.“

³⁸ Акт Полиције Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, број: 14.05-04.12-54857/19 од 07.08.2019. године

³⁹ Акт Министарства унутрашњих послова Кантона 10, Управе полиције, Сектор криминалистичке полиције Ливно, број: 02-03/4-3-04-12909/19/МС од 01.08.2019. године

⁴⁰ Акт Министарства унутрашњих послова Унско-санског кантона, Управа полиције, Сектор криминалистичке полиције, број: 05-04/03-5-10-4/19/БА од 07.08.2019. године

- У одговору Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево⁴¹ наводи се:
„У прилогу акта, достављамо вам Информацију са подацима траженим вашим актом, број и датум везе.

*ПРИЛОГ: Као у тексту.
ИНФОРМАЦИЈА*

Сачињена у службеним просторијама Одјељења за имовинске деликте МУП-а Кантона Сарајево, у вези поступања по акту достављеном од Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, који у наредном периоду планирају провести истраживање које има за циљ израду Специјалног извјештаја о забрани физичког и психичког кажњавања дјеце.

Сходно наведеном, на подручју Кантона Сарајево, а поводом тражених статистичких података за временски период од 01.07.2017. године до 01.07.2019. године, установљено је следеће:

На подручју Кантона Сарајево у посматраном периоду евидентирано је:

- 21 (двадесет и једно) кривично дјело из члана 222. КЗ ФБиХ (насиље у породици), учињено од стране одраслих особа на штету малодобних лица.
- 01 (једно) кривично дјело из члана 219. КЗ Ф БИХ (запуштање или злостављање дјетета или малољетника) учињено од стране одрасле особа на штету малодобног лица.

Особе које су пријавиле насиље:

- у 19 случајева напријед наведених кривичних дјела, пријавитељи су родитељи,
- у 01 случају пријавитељ је социјални радник,
- у 01 случају пријавитељ је психолог Службе социјалне бриге,
- у 01 случају пријавитељ је учитељица школе коју похађа малољетник.

Узраст млдб. лица на чију штету су учињена кривична дјела из члана 222. КЗ ФБиХ:

- 03 малољетника који су рођени 2001. године,
- 01 малољетник који је рођен 2002. године,
- 02 малољетника који су рођени 2003. године,
- 01 малољетник који је рођен 2005. године,
- 01 малољетник који је рођен 2007. године,
- 01 малољетник који је рођен 2008. године,
- 01 малољетник који је рођен 2010. године,
- 03 малољетника који су рођени 2011. године,
- 01 малољетник који је рођен 2014. године,
- 06 малољетника који су рођени 2016. године,
- 02 малољетника који су рођени 2017. године,

Законом предвиђене мјере предузете од стране надлежних тијела и од стране полицијских службеника МУП-а КС у свих 22 пријављена случаја предметних кривичних дјела надлежном Кантоналном тужилаштву Кантона Сарајево достављени су извјештаји о почињеном кривичном дјелу, као и извјештај надлежном суду у Сарајеву са

---

⁴¹ Акт Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево, Управа полиције, Сектора криминалистичке полиције, број: 02/3-3-32-4183/19 од 08.08.2019. године

приједлогом за изрицање Заштитних мјера, по основу којег су од стране Општинског суда у Сарајеву изречене заштитне мјере.“

• У одговору Министарства унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона⁴² наводи се:
 „У складу са вашим Захтјевом Број:Ж-БР-01-154/19, од 22.07.2019. године, достављеног 25.07. 2019. године, у прилогу вам достављамо податке о случајевима физичког злостављања дјецe и малољетника од стране одраслих особа, почињених у 2017. и 2018. години, те током првог полугодишта 2019. године, на подручју Зеничко-добојског кантона, као и о предузетим мјерама против починилаца.

**СЛУЧАЈЕВИ ФИЗИЧКОГ ЗЛОСТАВЉАЊА ДЈЕЦЕ И МАЛОЉЕТНИКА
 током 2017. и 2018. године и током првог полугодишта 2019. године
 на подручју Зеничко-добојског кантона**

ТАБЕЛА 1

2017.	Ко је пријавио	Узраст дјецe (године)	Предузете мјере	Број случајева злостављања дјецe
ПУ I (ЗЕНИЦА)	1. ЈУ Дом здравља Зеница	8	Предмет прослијеђен ПС Црквице ради предузимања мјера из њихове надлежности (подношења захтјева надлежном суду за изрицање заштитних мјера)	5
	2. ПС Центар прослиједио ОКП ПУ I (Зеница)	13	Предмет прослијеђен ПУ Живинице због мјесне надлежности	
	3. ПС Црквице прослиједио ОКП ПУ I (Зеница)	10	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	4. Центар за социјални рад Зеница	13	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	5. Центар за социјални рад Зеница	14	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
ПС ВИСОКО				0
ПС КАКАЊ	1. Пријавила мајка	11 6 4	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици, те захтјев надлежном суду за изрицање заштитне мјере забране узнемиравања и ухођења жртава насиља, док су жртве биле смјештене у сигурну кућу	4
	2. Пријавио отац	17	Покренут прекршајни поступак подношењем захтјева пред надлежним судом ради нарушавања ЈРМ физичким нападом, те је починилац кажњен новчаном казном у износу од 200,00 КМ	
	3. Пријавио отац	17	Покренут прекршајни поступак подношењем захтјева пред надлежним судом ради нарушавања ЈРМ физичким нападом, те је починилац кажњен новчаном казном у износу од 200,00 КМ	
	4. Пријавио отац	16	Покренут прекршајни поступак подношењем захтјева пред надлежним судом ради нарушавања ЈРМ физичким нападом, те је починилац кажњен новчаном казном у износу од 200,00 КМ	
ПС БРЕЗА				0

⁴² Акт Министарства унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона, Управа полиције, број: 08-02-01/1-04-2-4212-1/19 од 06.08.2019. године

ПС ЗАВИДОВИЋИ				0
ПС МАГЛАЈ				0
ПУ ЖЕПЧЕ				0
ПС ТЕШАЊ	1. Пријавила тетка злостављане дјеце	13 12	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	2
	2. Пријавила мајка	13	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици и лака тјелесна повреда	
ПС УСОРА				0
ПС ДОБОЈ ЈУГ				0
ПС ОЛОВО				0
ПС ВАРЕШ				0
СКП у СЈЕДИШТУ				0
УКУПНО СЛУЧАЈЕВА ФИЗИЧКОГ ЗЛОСТАВЉАЊА ДЈЕЦЕ И МАЛОЉЕТНИКА				11

ТАБЕЛА 2

2018.	Ко је пријавио	Узраст дјеце (године)	Предузете мјере	Број случајеве злостављања дјеце
ПУ I (ЗЕНИЦА)	1. ЈУ Дом здравља Зеница	5	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	13
	2. ЈУ Дом здравља Зеница	5	Поднесен извјештај КТ ЗДК о предузетим мјерама и радњама	
	3. Центар за социјални рад Зеница	9	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	4. Центар за социјални рад Зеница	12	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици и упућен акт ПС Црквице ради предузимања мјера и радњи из њихове надлежности (подношења захтјева надлежном Суду за изрицање заштитних мјера)	
	5. Центар за социјални рад Зеница	13	Поднесен извјештај КТ ЗДК о предузетим мјерама и радњама	
	6. Центар за социјални рад Зеница	8 9	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	7. Центар за социјални рад Зеница	12	Предмет прослијеђен МУП-у ТК због мјесне надлежности	
	8. ПС Црквице прослиједила предмет ОКП ПУ I Зеница	11 10 5 1	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	9. ПС Црквице прослиједила предмет ОКП ПУ I Зеница	5	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	10. ПС Центар прослиједила предмет ОКП ПУ I Зеница	12	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	11. Удружење Medica Зеница	12	Предмет прослијеђен ПС Центар ради предузимања мјера из њихове надлежности (подношења захтјева надлежном Суду за изрицање заштитних мјера)	
	12. Путем Протокола	12	Поднесен извјештај КТ ЗДК о предузетим мјерама и радњама	
	13. Путем Протокола	6	Предмет прослијеђен Центру за социјални рад на поступање	

ПС ВИСОКО	1. ПС Високо	2 3	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици, те захтјев Општинском суду у Високом за изрицање заштитне мјере забране приближавања и ухођења жртва насиља, као и удаљење из куће/стана у којем бораве жртве насиља	2
	2. ПС Високо	4 10	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици, те захтјев Општинском суду у Високом за изрицање заштитне мјере забране приближавања и ухођења жртва насиља, као и удаљење из куће/стана у којем бораве жртве насиља	
ПС КАКАЊ	1. Пријавила мајка	15	Покренут прекршајни поступак подношењем захтјева пред надлежним судом ради нарушавања ЈРМ физичким нападом, те је починилац кажњен новчаном казном у износу од 200,00 КМ	2
	2. Пријавио отац	15	Покренут прекршајни поступак подношењем захтјева пред надлежним судом ради нарушавања ЈРМ физичким нападом, те је починилац кажњен новчаном казном у износу од 200,00 КМ	
ПС БРЕЗА				0
ПС ЗАВИДОВИЋИ				0
ПС МАГЛАЈ	1. Пријавила мајка путем телефона	13	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеним КД насиље у породици	2
	2. Злостављано дијете пријавило оца	13	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеним КД насиље у породици	
ПУ ЖЕПЧЕ				0
ПС ТЕШАЊ	1. Пријавио педагог у ОШ	13	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеним КД насиље у породици	1
ПС УСОРА				0
ПС ДОБОЈ ЈУГ				0
ПС ОЛОВО				0
ПС ВАРЕШ				0
СКП СЈЕДИШТУ	1. Старија сестра упутили пријаву ЦСР Зеница	13	Поднесен извјештај КТ ЗДК о предузетим мјерама и радњама	2
	2. Упосленици ОШ упутили пријаву ЦСР Зеница	11	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеним КД насиље у породици и запуштање или злостављање дјетета или малолетника	
УКУПНО СЛУЧАЈЕВА ФИЗИЧКОГ ЗЛОСТАВЉАЊА ДЈЕЦЕ И МАЛОЉЕТНИКА				22

ТАБЕЛА 3

ЈАН. – ЈУНИ 2019.	ПК је пријавио	Узраст дјете	Предузете мјере	Број случајева злостављања дјете
ПУ I (ЗЕНИЦА)	1. ПС Центар	14	Поднесен извјештај КТ ЗДК о предузетим мјерама и радњама	5
	2. ПС Центар	8	ПС Центар предузела мјере из њихове надлежности (подношење захтјева надлежном суду за изрицање заштитних мјера)	
	3. ПС Центар	4	Предмет у раду	
	4. Центар за социјални рад Зеница	10	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици	
	5. ПС Немила	15	Покренут прекршајни поступак подношењем захтјева пред надлежним судом ради нарушавања ЈРМ физичким нападом (чл. 3. ставак 1. тачке 2. Закона о ЈРМ ЗДК)	
ПС ВИСОКО	1. ПС Високо	8 12	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици, те Захтјев Опитинском суду у Високом за изрицање заштитне мјере забране приближавања и ухођења жртва насиља, као и удаљење из куће/стана у којем бораве жртве насиља	2
	2. ПС Високо	13 11	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеном КД насиље у породици, те Захтјев Опитинском суду у Високом за изрицање заштитне мјере забране приближавања и ухођења жртва насиља, као и удаљење из куће/стана у којем бораве жртве насиља	
ПС КАКАЊ				0
ПС БРЕЗА				0
ПС ЗАВИДОВИЋИ				0
ПС МАГЛАЈ	1. Злостављано дијете пријавило оца путем телефона	16	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеним КД насиље у породици, те је ПС Маглај упутила захтјев надлежном суду за изрицање заштитне мјере, а Опитински суд у Завидовићима Одјељење у Маглају издао починоцу Рјешење о забрани приближавања жртви	2
	2. Злостављано дијете пријавило очуха путем телефона	12 9 1	Поднесен извјештај КТ ЗДК о почињеним КД насиље у породици, те је ПС Маглај упутила захтјев надлежном Суду за изрицање заштитне мјере, а Опитински суд у Завидовићима Одјељење у Маглају издао починоцу Рјешење о забрани приближавања жртви	
ПУ ЖЕПЧЕ				0
ПС ТЕШАЊ				0
ПС УСОРА				0
ПС ДОБОЈ ЈУГ				0
ПС ОЛОВО				0
ПС ВАРЕШ				0
СКП СЈЕДИШТУ				0
УКУПНО СЛУЧАЈЕВА ФИЗИЧКОГ ЗЛОСТАВЉАЊА ДЈЕЦЕ И МАЛОЉЕТНИКА				9

- У одговору Министарства унутрашњих послова Тузланског кантона⁴³ наводи се: „Сходно вашем акту број и датум везе, обавјештавамо вас да су службеници Управе полиције Министарства унутрашњих послова Тузланског кантона поступили по истом,

⁴³ Акт Министарства унутрашњих послова Тузланског кантона, Управа полиције, број: 08-06/3-2-260/19/Р/Б од 09.08.2019. године

те вам у прилогу акта достављамо табеларно статистичке показатеље о пријавама физичког кажњавања дјеце за период 2017/2019, а по којима су поступали полицијски службеници овог Министарства“.

	07/2017. година	2018. година	07/2019. Година
1. ПРИЈАВЉЕНИ СЛУЧАЈЕВИ ФИЗИЧКОГ КАЖЊАВАЊА ДЈЕЦЕ ОД СТРАНЕ ОДРАСЛИХ ОСОБА	18	52	22
2. УКУПАН БРОЈ ПРИЈАВЉЕНИХ ОШТЕЋЕНИХ ДЈЕЦЕ/МАЛОЉЕТНИКА	20	62	26
Дјеца 0-14 година	11	32	15
Малољетници 14-18	9	30	11
3. УКУПАН БРОЈ ПРИЈАВИЛАЦА	18	52	22
Пријавиоци НН грађани	3	5	3
Пријавиоци стараоци	11	30	9
Пријавиоци оштећени	1	6	7
Пријавиоци владине и невладине организације	3	11	3
4. УКУПАН БРОЈ ОКОНЧАНИХ ПРИЈАВА	18	52	22
Поднесен извјештај о учињеном кривичном дјелу	14	36	19
Поднесен извјештај о догађају/предузетим мјерама и радњама	2	15	3
Нема елемената кривичног дјела	2	1	0

• У одговору Министарства унутрашњих послова Републике Српске⁴⁴ наводи се:

„У вези са вашим актом број: *Џ-BR-01-154/19* од 22.07.2019. године, достављамо вам статистичке податке о случајевима физичког кажњавања дјеце од стране одраслих лица које је евидентирало Министарство унутрашњих послова Републике Српске у периоду 01.07.2017 - 01.07.2019. године. Евидентирано је укупно 55 случајева физичког кажњавања 56 дјеце од стране одраслих лица. Према старосној структури дјеце жртва физичког кажњавања евидентирано је:

- 30 дјеце старости до 14 година,
- 12 дјеце старости од 14 до 16 година, и
- 14 дјеце старости од 16 до 18 година.

Наведене случајеве насиља су најчешће пријављивали родитељи (33), школе (5), затим дијете-жртва (3), бака жртве (3), медицинске установе (3), центри за социјални рад (2), брат жртве (1), друг жртве (1) и остале особе (4).

По заprimљеним пријавама полицијски службеници Министарства унутрашњих послова Републике Српске су поступали, те:

⁴⁴ Акт Министарства унутрашњих послова Републике Српске број: S/M-4-052-2234/19 од 21.08.2019. године

- у 39 случајева надлежним тужилаштвима поднијели извјештај о почињеним кривичним дјелима,
- у два случаја надлежним тужилаштвима поднијели извјештај о предузетим мјерама и радњама, и
- у 14 случајева основним судовима поднијели захтјеве за покретање прекршајног поступка.“

*

На основу запримљених одговора може се закључити да полицијски службеници поступају у складу са законом у односу на пријаве за физичко кажњавање дјете које су починиле одрасле особе и да су у већини случајева поднијели извјештаје надлежним тужилаштвима на даље поступање. С друге стране, Институција омбудсмена није спроводила истрагу према тужилаштвима, пошто је циљ овог Специјалног извјештаја да се скрене пажња и подигне свијест о значају забране физичког и психичког кажњавања дјетета на подручју Босне и Херцеговине. Јавна свијест о неприхватљивости физичког кажњавања дјетета није на потребном нивоу зато што о посљедицама тог облика насиља нема довољно знања, као ни спознаја у широј јавности, а одговорност за то сноси и цјелокупно друштво, чији првенствени интерес мора да буде принцип најбољег интереса дјетета.

Из добијених података намеће се закључак да физичко кажњавање дјетета у породици није инкриминисано као посебно кривично дјело ни у једном од три кривична закона у Босни и Херцеговини. У пракси се најчешће дешава да надлежна тијела унутрашњих послова подносе извјештаје тужилаштвима о почињеним кривичним дјелима насиља у породици, или суду предлажу изрицање заштитних мјера у складу са законима о заштити од насиља у породици или покретање прекршајног поступка.

V Годишњи извјештај о активностима Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и појединачни предмети/случајеви у Институцији омбудсмена (Одјел за праћење остваривања права дјете)

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине региструје случајеве насиља над дјецом, како вршњачког насиља тако и случајеве у којим су дјеца жртве насиља у породици. Насиље над дјецом је појава која може обухватити различита тумачења и дефиниције, али свима им је заједничка карактеристика да под насиљем подразумијевају сваки физички или психички насилни акт усмјерен према дјецу, директно или индиректно, које почине појединци или институције, а којим се угрожавају или спречавају нормалан развој, интегритет личности или задовољење потреба дјете. Омбудсмени – поступајући по индивидуалним жалбама или у предметима по службеној дужности – наглашавају да свако дијете има право на одрастање у средини која ће му обезбиједити поштивање и подршку, у потпуности искључујући сваки облик насиља, јер само таква средина подстиче потпун развој особености дјетета и ствара грађане који су одговорни према себи и према другима. Босна и Херцеговина је ратификовањем међународних стандарда преузела обавезу заштите дјете од сваког облика психичког или

физичког насиља. У надлежности ентитета у Босни и Херцеговини и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине је да – доношењем и усвајањем законских и подзаконских прописа, потписивањем протокола о поступању у случајевима насиља над дјецом, који ће бити у складу с међународним стандардима – заштите дјецу од сваког облика насиља. У ситуацијама у којима изостане благовремена реакција породице као примарне јединице кључне за правилан развој и заштиту дјететове личности, неопходна је интервенција надлежних државних тијела, односно институција и тијела који је у свом дјелокругу имају и питање заштите права дјетета. Кључну улогу у пружању помоћи дјетету жртви, односно потенцијалној жртви насиља, имају образовне институције, тијела социјалне бриге, породична савјетовалишта те полицијска тијела.

У погледу примјене члана 19 УН-ове Конвенције о правима дјетета, односно обавезе сваке државе потписнице да предузима мјере заштите дјетета од сваког облика физичког или психичког насиља, Омбудсмени путем својих редовних годишњих извјештаја настоје да укажу надлежним тијелима да би у Босни и Херцеговини требало увести несумњиву и експлицитну забрану физичког кажњавања дјетета у свим срединама и окружењима. Омбудсмени такође сматрају неопходним нагласити да је – у циљу реализације препорука о изричитој забрани физичког кажњавања дјетета које је Босни и Херцеговини упутио УН-ов Комитет за права дјетета, поред већ предузетих корака надлежних тијела у циљу дефинисања забране сваког облика физичког или психичког насиља⁴⁵ – неопходно извршити реформу законске регулативе одређеним мјерама, обезбиједити систем подршке за забрану физичког кажњавања као вид социјалне политике, те укључити ширу јавност у дебату ради подизања свијести о овој теми.

Породичним законом Републике Српске физичко кажњавање дјетета у кући је забрањено.⁴⁶ У Федерацији Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикту потребно је обезбиједити да важећим законодавством буде јасно прописано да је кажњавање дјетета у кући забрањено. Иако је Савјет за дјецу БиХ, вођено међународним документима те Акционим планом за дјецу БиХ 2015.-2018., надлежним владама упутило Иницијативу за измјену породичних закона, закона о социјалној бризи и старању над дјецом, закона о заштити од насиља у породици, кривичних закона, као и закона из области здравствене заштите у Федерацији БиХ, Републици Српској и Дистрикту Брчко БиХ, оквирног закона у области предшколског и основног образовања, као и закона о спорту. Мада је Иницијатива упућена с циљем увођења експлицитне забране физичког кажњавања дјетета у свим животним окружењима дјетета, Омбудсмени констатују да до измјена побројаних закона у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту није дошло. Иако породични закони прописују право на заштиту од свих облика насиља, злоупотребе, злостављања и занемаривања дјетета, Омбудсмени Босне и Херцеговине закључују да оваква норма није довољна за остваривања заштите дигнитета дјетета.

---

⁴⁵ Влада Федерације Босне и Херцеговине је на својој 75. сједници, одржаној 11.03.2013. године, усвојила Стратегију за превенцију и борбу против насиља у обитељи/породици (2013-2017), Влада Републике Српске је у свибњу 2014. године усвојила Стратегију за сузбијање насиља у породици Републике Српске (2014-2019)

⁴⁶ Члан 97 Породичног закона Републике Српске, *Службени гласник Републике Српске* бр. 54/2002, 41/2008 и 63/2014

Из Годишњег извјештаја о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2017. годину (појединачни предмети)

Примјер: Поступајући по жалби једне мајке на рад тужилаштва,⁴⁷ Омбудсмени су несумњиво утврдили да се случај итекако тиче права дјетета. Надлежна тијела (полиција, суд, тужилаштво и центар за социјални рад) установили су да је дијете жртва психичког и физичког насиља те су адекватно и ефикасно дјеловали у најбољем интересу дјетету. Дијете је жртва насиља у породици које је починио очух, а захваљујући брзој реакцији надлежног тужилаштва, уз координацију и помоћ других надлежних тијела, дијете је изузето из породице (од мајке и очуха), те је одмах позван отац дјетета да преузме бригу и старање о дјетету. Омбудсмени су предмет затворили и закључили да тужилаштво није угрозило или прекршило права мајке као родитеља.

Примјер: Омбудсмени су запримили пријаву баке⁴⁸ да њена малољетна унука, која живи са мајком и очухом, свакодневно трпи физичко и психичко насиље. Поред тога, тјерају је и на просјачење. Одмах је о свему обавијештен центар за социјални рад, који је провео свеобухватну анализу. За разлику од претходног случаја, установило се да дијете није жртва насиља или економске експлоатације, односно жалбени наводи нису били засновани на истинитим чињеницама.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу родитеља да је њихово дијете жртва сајбер криминала.⁴⁹ Надлежно тужилаштво обавјештава Омбудсмене да је припремни поступак против малољетника,⁵⁰ због кривичног дјела искоришћавање дјетета или малољетника ради порнографије из члана 211. став 1 КЗ ФБИХ, завршен дана 22.02.2017. године подношењем суду приједлога за примјену васпитне мјере појачаног надзора родитеља.

Из Годишњег извјештаја о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2018. годину (појединачни предмети)

Примјер: Омбудсмени су *ex officio* отворили предмет због спорног снимка физичког кажњавања дјетета у предшколској установи које је починила васпитачица, а који се нашао на бројним порталима и друштвеним мрежама у Босни и Херцеговини.⁵¹ Нажалост, и овај случај указује на сензационалистички приступ медија у ситуацијама када обавјештавају о кршењу права дјетета. Путем саопштења за медије⁵² Омбудсмени су изразили забринутост и нагласили да се мора увести јасна и експлицитна забрана физичког кажњавања дјете у свим срединама и окружењима у Босни и Херцеговини. На основу међународних стандарда о заштити људских права дјете садржаних у УН-овој Конвенцији о правима дјетета и пратећим протоколима, те другим конвенцијама Савјета Европе, настала је и јасна обавеза Босне и Херцеговине усклађивања правног оквира, али

⁴⁷ Ž-SA-05-1294/16

⁴⁸ Ž-SA-01-512/16

⁴⁹ Ž-BL-01-70/17

⁵⁰ Починилац кривичног дјела малољетник

⁵¹ Ž-BL-01-861/18

⁵² дана 29.10.2018

и праћења и обавјештавања о усклађивању и примјени прописа у Босни и Херцеговини. У оквиру ових стандарда изузетно је важно и питање професионалних стандарда за све професионалце који раде за дјецу и с дјецом, као и система праћења професионалног поступања с дјецом жртвама насиља. Поступак истраживања је у току.

Примјер: Омбудсмени су запримили пријаву⁵³ да су дјеца у једној породици с подручја општине Костајница у потпуности васпитно запуштена и занемарена. Омбудсмени су одмах надлежни центар за социјални рад позвали да се у поводу ових навода изјасне, те да своје наводе поткрепе одговарајућом документацијом (доказима). Истовремено су указали центру да су спремни помоћи и размотрити сваку могућност да се конкретан случај ријеши у интересу дјете (посредством надлежних тијела, општине и ресорног Министарства здравља и социјалне бриге Републике Српске или других владиних/невладиних домаћих и међународних организација). Предмет је у фази праћења.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу једне средње школе с подручја града Бихаћа. Школа се у свом обраћању позива на Протокол о поступању у случају насиља које укључује дјецу. Омбудсмени су током поступка истраживања похвалили менаџмент школе пошто су не само поступили законито већ у потпуности дјеловали одговорно, професионално, савјесно, цијенећи првенствено најбољи интерес дјетета. У својој жалби наведена школска установа пријављује сазнања о насиљу у породици надлежним тијелима, Центру за социјални рад Бихаћ, МУП-у Унско-санског кантона и Омбудсменима. Школа наводи да је педагог школе обавио разговор с учеником трећег разреда и да је дијете изјавило да је свједочило свађи између родитеља када је отац мајку физички напао. Управа школе предузела је све неопходне мјере из њихове надлежности, укључујући и разговор с мајком, којој је пружена савјетодавна помоћ. Током спровођења истражног поступка, надлежна тијела (Министарство унутрашњих послова Унско-санског кантона и Центар за социјални рад Бихаћ) позвана су да Омбудсменима доставе информације о предузетим радњама поводом пријављеног насиља. Школа је извијестила Омбудсмене да је дијете било под сталним надзором и праћењем школског педагога и да је утврђено да се цјелокупна ситуација међу супружницима побољшала. С родитељима је обављен разговор, а они су саопштили да посјећују брачно савјетовалиште и да настоје пронаћи што примјереније рјешење цјелокупне ситуације.

*

Омбудсмени наглашавају који су кључни субјекти заштите дјетета, односно тијела која проводе и примјењују законе о заштити од насиља у породици: полиција, тужилаштво, судство, установе социјалне бриге, установе здравствене заштите, предшколске и школске установе. Њихово поступање треба да буде усмјерено на постизање најбољег интереса дјетета. Обавеза поступања одређена је бројним прописима и документима који се односе на права и заштиту дјетета, полазећи од међународних докумената које је прихватила Босна и Херцеговина, па до домаћег законодавства којим се уређују области кривичног права, породичног права, социјалне бриге и бриге над дјецом, образовања и здравствене заштите. Сваки облик насиља над дјететом сматра се недопустивом радњом и представља

---

⁵³ Ž-BL-01-889/18

један од најтежих облика угрожавања и повреде права дјетета. Цјелокупно друштво има обавезу да заштити дијете од свих облика насиља, да пружи подршку породици и обезбиди окружење у којем ће се дијете несметано развијати.

VI Закључци Омбудсмена

Опште је познато да је физичко кажњавање над одраслима забрањено и кажњиво у свим ситуацијама и срединама, а над дјететом углавном само у установама образовања и васпитања, социјалне бриге као и установама за извршење кривичних санкција. Право сваке особе треба бити и право сваког дјетета.

Овим извјештајем Омбудсмени не могу прихватити да наше друштво, које забрањује сваки вид насиља међу одраслима, истовремено не прихвата, па чак и одобрава када се дјеца излажу неком облику физичког напада и насртаја, повређивања или застрашивања у сврху кажњавања и дисциплиновања. Родитељима су потребни подршка и знање: одговарајући животни стандард, помоћ и услуге институција и организација (нпр. запошљавање родитеља, спречавање сиромаштва...), савјетовалишта, психолошке едукације и сл. Чињеница да се родитељима не пружа у довољној мјери оно што им је потребно недовољан је изговор да они за своје дијете не учине све што је могуће. Добре родитељске вјештине и праксе се уче и стичу, а родитељска љубав не значи давање потпуне и неограничене слободе. Било би добро да родитељи настоје критиковати и дисциплиновати понашање свог дјетета, а не само дијете нити његову личност. Не постоји јединствен рецепт за одгајање који се може примијенити на сву дјецу у свим ситуацијама, али родитељи треба да избјегавају све поступке који су штетна за дјецу и који дугорочно немају ефекта.

Резултати истраживања указују на то да се случајеви физичког насиља над дјецом пријављују. Но, претпоставка је Омбудсмена да у пракси случајева физичког кажњавања дјеце које примјењују родитељи, али и друге одрасле особе, има много више.

Свјесни да експлицитна/изричита забрана физичког насиља над дјететом у широј и стручној јавности изазива доста расправа и полемике, Омбудсмени без обзира на то желе да упозоре надлежна тијела власти да у што скоријој будућности морају кроз законске норме забранити физичко кажњавање дјетета у породици. Поред тога, неопходно је да се забрана јасно дефинише и санкционише, а ријеч је о обавезама које морамо испунити уважавајући међународне стандарде. У Босни и Херцеговини физичко кажњавање дјеце још није адекватно третирано. Наиме, поједини породични закони у Босни и Херцеговини морају претрпјети одређене измјене, односно допуне. У Републици Српској забрањено је физичко кажњавање дјеце, док у Федерацији Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине не постоји јасна законска забрана физичког кажњавања дјеце у породици.

Омбудсмени сматрају да није довољно само донијети законе; доношење закона представља први корак у стварању окружења у којем ће се поштовати дјететово људско достојанство и право на једнаку заштиту од сваког облика угрожавања физичког и

психичког интегритета и окрутног и понижавајућег понашања и насиља какву имају одрасли. Истовремено, мора да се ради на едукацији и подизању свијести о позитивном и одговорном родитељству.

Дакле, сама законска забрана неће ријешити проблем, али је по мишљењу Омбудсмена нужна зато што све друге мјере без законске реформе имају ограничене и краткорочне ефекте. Такође, за примјену закона неопходно је да се припреми терен и обезбиједи потребни предуслови, а они се, прије свега, односе на системску подршку породици ради ненасилног рјешавања проблема и избора алтернативних облика дисциплиновања дјетета. Забрана физичког кажњавања дјетета не значи забрану одгајања и дисциплиновања дјетета, него захтијева нове методе и стрпљиво и досљедно постављање граница. Вјерујемо да ће се препознати потреба и важност измјена породичних закона у Федерацији БиХ и Брчко Дистрикту да би се отклонила законска недореченост и успоставила правна основа за заштиту дјетета од свих облика физичког кажњавања и других понижавајућих поступања. Осим тога, постоје и други, нефизички облици кажњавања, који су такође окрутни и понижавајући, а самим тим у супротности с Конвенцијом о правима дјетета, као што је кажњавање којим се дјеца вербално вријеђају, омаловажавају и застрашују, игноришу, понижавају, клевећу те излажу подсмјеху других. Поред препоруке да Босна и Херцеговина као држава потписница предузме све одговарајуће мјере да би се изричито забранило физичко кажњавање дјетета у свим срединама, укључујући и породично окружење, Комитет УН-а предлаже да Босна и Херцеговина ојача и прошири програме подизања свијести и образовања, укључујући кампање чији је циљ промовисање позитивних и алтернативних облика дисциплине и поштивања дјечјих права, уз учествовање дјецe, уједно подижући свијест о штетним посљедицама које узрокује физичко кажњавање.

VII Препоруке Омбудсмена

Препорука Влади Републике Српске, Влади Федерације Босне и Херцеговине, Влади Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и владама кантона:

Да, у складу са својим законским овлаштењима и надлежностима, путем својих надлежних министарстава, у наредном периоду предложи надлежним парламентима усвајање законских одредби којим ће се, тамо гдје то до сада није учињено, изричито забранити физичко кажњавање дјетета у свим срединама, укључујући и породицу.

Да путем својих надлежних министарстава предузму све неопходне активности чији је циљ подизање свијести јавности кроз увођење образовних програма, укључујући и кампање, у циљу промовисања позитивних и алтернативних облика дисциплине и поштивања дјечјих права, уз учествовање дјецe, истовремено подижући свијест о штетним посљедицама које узрокује физичко кажњавање дјетета.

Позивају се надлежна тијела да у року од једне године обавијесте Омбудсмена о свим предузетим радњама поводом Препорука Омбудсмена и о ефектима Препорука, писменим

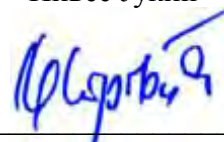
путем Подручном уреду у Брчко Дистрикту, на адресу: Трг младих (Брчко), позивом на број предмета Ж-БР-01-154/19.

Омбудсмени Босне и Херцеговине

Нивес Јукић

Проф.др Љубинко Митровић

Др Јасминка Цумхур